

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Udrag fra Noveller

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Noveller", i Blicher, Steen Steensen: *Noveller*, udg. af Esther Kielberg ; Henrik Ljungberg , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 351. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-blic03val-shoot-idm140515385474048/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Noveller

Kotzebue (1761-1819), som en småborgerlig klage over tiden, tit brugt ironisk af B. *Etatsraad*: titel i 3. rangklasse. Se n.t.s. 90. – *den vise Syrach's priis ingen* (. . .): se n.t.s. 142. – *Oraklet*: her om selvindlysende tankesprog eller spådom. – *Sophister*: en gruppe gr. filosoffer i 400-tallet f.Kr., kendt bl.a. for deres spidsfindighed og skepsis.

- 194 *røson*: fornøjelig, interessant. – *udføre*: fuldendte. – *humanistime*: vellærdste. – *insanis aut versus facis?*: bygger på Horats: *Satirer* II, 2, sat. 7, vers 117, hvor Horats' slave Davus siger om sin herre: *Aut insanit homo, aut versus facit*: manden er gal, eller han skriver vers.
- 195 *summe*: se n.t.s. 126. – *hændelsesvis*: tilfældigvis. – *Per deum* (. . .) *res*: ikke klassisk, men kristen lat.; uden bestemt opr.; ældste belæg (i *Revised Medical Latin Wordlist*) er fra 1564.
- 196 *gaudeamus igitur*: lat. lad os da glæde os; gl. studentersang. – *Ruffet*: beboelshus på skibsdæk.
- 198 *Shawlet*: sjalet. – *uforladelig*: utvivlsomt.

Skyrten paa Aunshbjerg

Trykt første gang i novelle- og digtsamlingen *Kornmodn* (1839). Oprykt i *GmN* IV.

Novellen bygger frit på et par barndomsindtryk: en karls mord på sin kæreste og den tidligere skytte på Hald Wilh. Johannsens død ved et ulykkes-tilfælde. Herom i *Li-Tr* II, 134-136; om mordet i folkelig overlevering, se E. Tang Kristensen: *Danske Sagn*, ny Rk. III, 77 (1931). – Om personalhistoriske enkeltheder, se *SSk* XXIV, 233f.

- 199 *Aunshbjerg*: se n.t.s. 34. – *Etatsraad*: titel i 3. rangklasse (se n.t.s. 90). – *den permanente Guillotines*: måske øgteskabet. – *Manille*: næsthøjeste trumf i Phombre. – *Satisfaction*: tilfredsstillelse. – *Tøjreslaget*: et tøjret dyrs græsningssområde. – *Skyrten*: se n.t.s. 7. – *Legitimiteten*: godtgørelse af et forholds rigtighed. – *General Nunsen*: chef i 3. Jy. Dragouregiment; blev 1788 anklaget for embedsmisbrug og gik, skont frikendt, i russisk tjeneste.
- 200 *Kehrausen ved Rosbach* (. . .) *Pompadourgeneralen* (. . .) *gamle Fritz*: i slaget ved Rosbach 1757 vandt preusserne, anført af den preussiske konge Frederik den Store (1712-1786), over franskmændene; disse anførtes af marskal Soubise, der havde fået kommandoen ved kejser Louis XV's elskerinde Mme Pompadours indflydelse. *Kehraus*: sludans i højt tempo. – *Sipsippenip*: Versioner af remsen om søstrene Sip, Sipsippenip og Sipsippenipsipsirumsip ses i E. Tang Kristensen: *Danske Dyrerfæder og Kjæderemser* (1896), nr. 570-581. – *Ladeføglen*: se n.t.s. 46. – *Onði i Tiendeme*: kunne være symptom på graviditet.
- 201 *en Miltvej*: se n.t.s. 35. – *Bilæggekakelevn*: stueovn med fyring og aftræk i

- et andet rum end det opvarmede. – *lure*: tage sig en lur. – *Dennemand* (udt. *dænmæ*): fanden.
- 202 *Herraldsogden*: se n.t.s. 124. – *Bolaxe el. Bolaxe*: kraftig tommerøkse. – *Den er det virkelig*: Fortællingen er dog ikke historisk korrekt. – *sebanden*: frugtsovmelig.
- 203 *Fødebur(t)*: forråds-kammer. – *Sandskyldige*: i sandhed skyldige. – *Jeg troer (...) at vi er i Hundedagene*: jeg tror, alle er fra forstandene; udtrykket kommer af, at man mente, der i hundedagene – 23. juli–23. aug. – var særlig risiko for, at hunde blev gale. – *Canopelen*: lille sofa.
- 204 *Hieroglypherne*: De første tydinge af l. var dog fremlagt 1822 af den fr. orientalist J.Fr. Champollion. – *fæstelig*: om ejendom, som ikke er bortfæstet (dvs. livsvarigt overdraget til jordbruger mod visse ydelser, fx hoveriarbejde.) – *Eller(ne)*: mose med eilekrat. – *Sneppen*: se n.t.s. 25. – *den jydsk Adel*: vedtog 1523 på Viborg Ting en undsigelse af kong Christian II; den blev overbragt kongen af rigsråden *Mogens Munk*. – *anstod*: behagede.
- 205 *Sted*: slyiske tid. – *Coloniherne*: hvor skatoffeltyskerne (se n.t.s. 50) holdt til. – *Alhedens Kongeskov*: plantagen ved Haverdal, hvoraf den ældste del blev plantet 1790. – *Alen*: 1 a. = 0,63 m.
- 206 *den (...) indviende Formular*: begravelsesritualets *Af jord er du kommet / Til jord skal du blive. / Af jorden skal du igen opstå*. – *Tøft(en)*: uopdyrket jordstykke ved gård.
- 207 *øverste Part i Mesterlectie*: sidste del af skolen inden studentereksamen. – *Hundredagsferien*: sommerferien (blev holdt i hundedagene, se n.t.s. 203).
- 208 *Pris*: om snustobak; dosis; så meget, som man kan tage med to fingre. – *Flint*: (flinte)bøsse. – *Krudthorn*: beholder til krudt. – *Blyvand(et)*: øjenbædvand af blyeddike, destilleret vand og vinånd.
- 209 *første Prutsedag (...)* *Festhaven*: se n.t.s. 66. – *fær (...)* *fær*: fortsatte.
- 210 *Portefeuille*: dokumentmappe. – *attraperet*: pågrebet. – *Maltrop*: ca. 30 km s.f. Silkeborg. – *Aaresvad*: i Stendalgårds plantage ca. 7 km v.f. Aunsbjerg. – *Creatur*: dyr. – *forfare med*: behandle.
- 212 *Rørdrummens Sægesang*: se n.t.s. 14.

De tre Helligaftener

Trykt første gang i *Dansk Folkekalender for 1841* (1841). Optrykt i *Nye Noveller* (1843) og *CmN VI*. Om varianter: se *SSk XXVI*, 268f.

Omfornning af et folkesagn, tidligere fortalt af B. i *Jydske Røverhistorier* (i tidsskriftet *Høsten*, 1824, *SSk VI*, 143).

- 213 *Snabeshøj (...)* *Landstinget*: På Snabegaard (om stednavne, se kort s. 328) blev der holdt landsting indtil 1805. – *Torp*: her: lille landsby, bestående af enkelte gårde og huse udflyttet fra større landsby. – *Uannet*: Vandet. –